

Opinia Młodzieżowej Rady Klimatycznej

w sprawie projektu z dnia 15 stycznia 2025 r. rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (numer z wykazu: 1235)

Podsumowanie:

Młodzieżowa Rada Klimatyczna rekomenduje dążenie do zaniechania polowań na wszystkie występujące w Polsce gatunki rodzimych ptaków oraz wyraża w związku z tym aprobatę dla projektowanej zmiany rozporządzenia w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych.

Opinia:

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2023 r. poz. 1082, z późn. zm.), zobowiązującej ministra właściwego do spraw środowiska do ustalenia, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw rolnictwa oraz Państwowej Rady Ochrony Przyrody (PROP) i Polskiego Związku Łowieckiego (PZŁ), w drodze rozporządzenia, listy gatunków zwierząt łownych, z uwzględnieniem podziału na zwierzynę pławą, grubą, drobną oraz drapieżniki. Kwestie te reguluje obecnie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2454), które wymaga nowelizacji.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że zgodnie z art. 1 prawa łowieckiego **termin „łowiectwo” oznacza obecnie przede wszystkim ochronę zwierząt łownych (zwierzyny) i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii**, zaś kluczowym celem łowiectwa jest nie dążenie do intensyfikacji czy liberalizacji polowań, a ochrona, zachowanie różnorodności i gospodarowanie populacjami zwierząt łownych oraz ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego na rzecz poprawy warunków bytowania zwierzyny (art. 3 pkt 1-2 prawa łowieckiego). Cel łowiectwa w postaci spełniania potrzeb społecznych w zakresie uprawiania myślistwa, kultywowania tradycji oraz krzewienia etyki i kultury łowieckiej sklasyfikowany został przez ustawodawcę na ostatnim miejscu (pkt 4), co przede wszystkim w świetle wykładni systemowej wewnętrznej, nakazującej interpretację przepisów również poprzez ich umiejscowienie w akcie normatywnym (*argumentum a rubrica*) pozwala stwierdzić, że cel ten nie może dominować nad celami wyższego rzędu, tj. zachowaniem bioróżnorodności i ochroną środowiska przyrodniczego.

Zachowanie różnorodności biologicznej i środowiska przyrodniczego w dobrym stanie jest jednym z głównych wyzwań XXI wieku. Szereg działań podejmowanych przez człowieka w przeszłości doprowadził do negatywnych zmian w otaczającej nas przyrodzie. Takie procesy dotknęły również grupę powszechnie znanych i rozpoznawanych w społeczeństwie kręgowców, jakimi są ptaki. **Dzisiaj polowania na ptaki nie mają już żadnego uzasadnienia naukowego, ekonomicznego, czy gospodarczego.** Nie ma też przekonujących argumentów, które potwierdzałyby, że odstrzał jest konieczny do zachowania równowagi ekologicznej lub jest niezbędny do kontroli liczebności populacji tej grupy zwierząt. Liczne badania naukowe prowadzone w ostatnich dziesięcioleciach potwierdzają, że wiele europejskich gatunków ptaków lęgowych i migrujących odnotowuje znaczący spadek liczebności na niespotykaną we współczesnej historii skalę (*Czerwona lista ptaków Polski*, 2020). W obliczu tak trudnej sytuacji **wszelkie działania mogące zwiększyć presję na populację rodzimych gatunków ptaków powinny zostać wstrzymane.** Z tego powodu Młodzieżowa Rada Klimatyczna z aprobatą przyjmuje informację, że projekt rozporządzenia przewiduje wykreślenie z listy gatunków zwierząt łownych siedmiu gatunków ptaków, do których należą: jarząbek (*Tetrastes bonasia*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), cyraneczka (*Anas crecca*), głowienka (*Aythya ferina*), czernica (*Aythya fuligula*), słonka (*Scolopax rusticola*) oraz tyska (*Fulica atra*). Polowanie na ptaki odbywa się często w bliskości obszarów chronionych, a gatunki łowne występują i żyją zazwyczaj w tych samych siedliskach co gatunki chronione (w tym

zagrożone). Zatem **polowanie na gatunki łowne ptaków może prowadzić do negatywnych oddziaływań na gatunki chronione** poprzez ich płoszenie i niepokojenie, co bezpośrednio może odbijać się na kondycji ich populacji. Ponadto, trudności w poprawnej identyfikacji gatunków w warunkach terenowych (np. przy niedostatku światła czy niewystarczającej widoczności cech barwnych w upierzeniu lub kształtu sylwetki) prowadzić mogą do uśmiercenia gatunków objętych w Polsce ochroną, w tym gatunków rzadkich i drastycznie zmniejszających liczebność, np. (i) grzywacz (*Columba palumbus*) – gatunek łowny oraz siniak (*Columba oenas*) – gatunek chroniony, (ii) gęś białoczelna (*Anser albifrons*) – gatunek łowny oraz gęś mała (*Anser erythropus*) – gatunek chroniony odnotowujący znaczny spadek liczebności, kategoria VU wg IUCN.

Gatunkiem, który nie został wzięty pod uwagę podczas tworzenia projektu rozporządzenia, jest kuropatwa (*Perdix perdix*), gatunek łowny ściśle związany z krajobrazem rolniczym. Gwałtowny spadek liczebności tego gatunku spowodowany jest zanikiem odpowiednich siedlisk i bazy pokarmowej, które są skutkiem znacznych przekształceń krajobrazu rolniczego w ostatnich dekadach. Intensywne rolnictwo, wzrost zużycia pestycydów i homogenizacja krajobrazu to jedne z głównych przyczyn złej sytuacji kuropatwy. Dane z Monitoringu Pospolitych Ptaków Lęgowych oraz Atlasów Ptaków Lęgowych Pomorza i Polski Południowo-Wschodniej wskazują, że populacja kuropatwy zmalała w naszym kraju o 90% w ciągu ostatnich 30 lat. Dodatkowy czynnik śmiertelności jakim jest odstrzał może znacznie przyczynić się do dalszego pogarszania trendów populacyjnych kuropatwy. Z tego powodu uważamy, że wyłączenie tego gatunku z listy gatunków łownych powinno być działaniem priorytetowym.

Mając na uwadze powyższe, Młodzieżowa Rada Klimatyczna stoi na stanowisku, że należy zaniechać polowania na wszystkie występujące w Polsce gatunki rodzimych ptaków, by jak najskuteczniej chronić elementy rodzimej awifauny. Brak przekonujących naukowych argumentów uzasadniających konieczność odstrzału ptaków w Polsce stanowi podstawę do całkowitej rezygnacji z tej praktyki.

W debacie publicznej podnoszone są **argumenty sugerujące, że proponowane przez Ministerstwo zmiany w omawianym rozporządzeniu mogłyby stanowić zagrożenie dla niematerialnego dziedzictwa ludzkości**, jakim jest od 2021 roku sokolnictwo. Nie zgadzamy się jednak z tą opinią i stoimy na stanowisku, że zmiany w przedmiotowych przepisach dają możliwość dalszego rozwoju głównych komponentów tej tradycji w zakresie, jaki znajduje się w oficjalnych dokumentach UNESCO (*Nomination file No. 01708 for inscription in 2021 on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity*), tzn. kultywowanie tradycyjnych umiejętności, tradycyjnej wiedzy o biologii i zachowaniach ptaków oraz ich środowisku, wytwarzanie tradycyjnego sprzętu sokolniczego, a także środki wyrazu językowego i artystycznego odnajdujące się w malarstwie, rzeźbie, poezji, rytuałach i muzyce. Ponadto, sam dokument konstytuujący ochronę tego niematerialnego dziedzictwa ludzkości zakłada, że jego specyficzne formy mogą być regulowane ze względu na „uzasadnione interesy w zakresie dobrostanu zwierząt i ich ochrony”. Zatem, w naszej ocenie, zarzut taki jest fałszywy i nie stanowi to przeciwwskazań dla ograniczenia listy gatunków łownych. Dodatkowo, należy zauważyć, że podtrzymywanie tradycji myśliwskich prowadzone może być na inwazyjnych gatunkach obcych (tzn. kazarka egipska *Alopochen aegyptiaca*, bernikla kanadyjska *Branta canadensis*), ograniczanie liczebności których na terenie kraju jest działaniem pożądanym ze względu na ochronę różnorodności biologicznej. Stanowisko przedstawione powyżej jest poglądem członków Młodzieżowej Rady Klimatycznej, którzy reprezentują głos młodego pokolenia Polaków. Każdy z nas chce żyć w kraju, w którym bioróżnorodność jest respektowana, a działania mogące jej zagrażać są ograniczane. Na podstawie **art. 74 ust. 1 i 2 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r.** (Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483, z późn. zm.) mamy prawo oczekiwać od decydentów podejmowania decyzji mających na celu ochronę środowiska oraz działań na rzecz ochrony i poprawy jego

stanu – jakimi, w świetle doniesień naukowych, będzie przerwanie polowań na gatunki rodzime ptaków.

Należy również podkreślić, że na mocy **art. 8 pkt d) i k) Konwencji o różnorodności biologicznej sporządzonej w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r.** (Dz.U. z 2002 r. nr 184 poz. 1532), każda umawiająca się strona, w tym Polska, w miarę możliwości i potrzeb wspiera ochronę ekosystemów i naturalnych siedlisk oraz utrzymanie zdolnych do życia populacji gatunków w ich naturalnym otoczeniu oraz opracowuje lub utrzymuje niezbędne regulacje prawne i/lub inne przepisy dotyczące ochrony zagrożonych gatunków i populacji. W naszej ocenie, ze względu na powyższe uwarunkowania, projektowane rozporządzenie wpisuje się zatem także w realizację celów wyznaczonych przez przywołaną konwencję – umowę międzynarodową, do której stosowania Polska zobowiązała się jako jedno z państw-sygnatariuszy (*pacta sunt servanda*).

Nie sposób również nie uwzględnić w analizie projektowanego rozporządzenia kontekstu społecznego. Badania wskazują, że uprawianie polowań w obecnej postaci akceptuje tylko 18% obywateli, zaś 46,7% badanych popiera wyłącznie polowania na zwierzęta wyrządzające szkody i to w czasie ich powstawania. **Społeczeństwo polskie nie jest zainteresowane uprawianiem myślistwa i zamiar taki ujawnia zaledwie 0,2% badanych** (R. Dzięciołowski, *Myślistwo rekreacyjne*, Sylwan 157 (1): 71–79, 2013, s. 75). Obserwuje się również starzenie się populacji myśliwych (*ibidem*), co wynikać może z faktu, że praktyki te są coraz mniej akceptowane lub przynajmniej pożądanym wśród ludzi młodych. W związku z powyższymi uwarunkowaniami społecznymi, tym bardziej należy w projektowanej legislacji dać odpowiedni wyraz woli społeczeństwa przejawiającej się w ograniczeniu polowań na rzecz zapewnienia bioróżnorodności i ochrony środowiska.

Reasumując, Młodzieżowa Rada Klimatyczna rekomenduje **dążenie do zaniechania polowań na wszystkie występujące w Polsce gatunki rodzimych ptaków** oraz wyraża w związku z tym aprobatę dla projektowanej zmiany rozporządzenia w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych.